

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Aktiv Landsbygd

*AFRIKANSK
SVINPEST*

*LRF:S BONDE-
KOMPISAR*

*VATTEN-
SITUATIONEN
I LÄNET*

ÄPPELODLING I SÖRMLAND

Programändring Landsbygdsprogrammet

I början av sommaren beslutade regeringen om en programändring av landsbygdsprogrammet. Ännu har inget definitivt besked kommit om vilka ändringar som ska göras. Det finns flera orsaker till varför en ändring av programmet behöver göras. Bland annat så ser prognosen för andelen ansökta miljöersättningar ut att nå över budget. Det innebär att pengar behöver fördelas om för att pengarna ska räcka hela programperioden.

Åtgärden bredband var tidigt översökt och regeringen har beslutat att mer pengar behöver skjutas till för att utbyggnaden på landsbygden ska fortsätta i snabb takt. Det finns också risk för sanktioner från EU på grund av eftersläpningar i utbyggnaden av Jordbruksverkets IT-system.

Dessa sanktioner kommer att belasta landsbygdsprogrammets budget. Hur det kommer att påverka andra åtgärder inom programmet är ännu oklart. Det finns risk för att den budget som tilldelats länen för hela programperioden fram till år 2020 inte kommer att falla ut. Mindre stöd kan dras in och budget som är avsedd för fördelning efter år 2018 kan utebli. Konsekvenser

av programändringen för landsbygdens utveckling är svår att överblicka men faktum är att det kan dröja till nästa programperiod innan det är möjligt att söka stöd för vissa åtgärder. Mer information väntas under hösten.

I Södermanland har det börjat rulla på med beslut inom startstöd, investeringsstöd för konkurrenskraft och nya jobb, rovdjursavvisande stängsel och miljöinvesteringar. Inom bredband är samtliga hittills tilldelade medel beslutade vilket genererade beslut om stöd till sammanlagt tio projekt. Tyvärr finns höga ärendebalanser inom andra stöd, såsom till exempel förädlingsstöd, energistöd och stöd till infrastruktur. Anledningen är att det tog lång tid innan det var möjligt att handlägga i det nya IT-systemet samtidigt som nya rutiner behövde byggas upp. Länsstyrelsen har prioriterat vissa åtgärder framför andra, bland annat stöd till investeringar i djurstallar. Det är också ett helt nytt sätt att värdera ansökningar i denna programperiod jämfört med i förra programperioden. Detta sammantaget har medfört att det har tagit lång tid att fatta beslut om stöd.

Sommaren 2017 har gått mot sitt slut. Den var annorlunda på många sätt. Framförallt var avsaknaden av nederbörd mycket påtaglig. Det har inneburit låga vallskördar och dålig betestillväxt. Det verkar som spannmålen har klarat sig bättre. Nu är snarare nederbörd ett problem för att den återstående skörden ska kunna bärgas och förberedelserna inför nästa års skörd ska kunna genomföras. Den torra betesperioden har medfört att Länsstyrelsen fått signaler om magra betesdjur. Det är därför viktigt att stödutfodra i tid för att undvika att djuren tappar för mycket hull.

Ulrika Lundberg

Ulrika Lundberg
Landsbyggsdirektör
ulrika.lundberg@lansstyrelsen.se

Läs på
webben!

lansstyrelsen.se/
sodermanland

INNEHÅLL NR 3 / 2017

14
Så får
Bannerbows
bågar
företag
att synas

Du kommer väl ihåg att förpröva?

9

Vid ny-, till- eller ombyggnad av djurstall, hägn eller annat förvaringsutrymme för djur kan du behöva skicka in en ansökan om förprovning.

Älg- och kronhjortsjakt 2017/18

4

Jaktsäsongen efter kronhjort, på hind och kalv, har redan startat och i skrivandets stund pågår kronhjortens brunst för fullt.

MER I DETTA NUMMER: Vattensituationen, sid 3 | Jakt 2017/18, sid 4 | Vargförekomst, sid 6 | Viltkameror, sid 7 | Oanvända svinstallar, sid 8 | Afrikansk svinpest, sid 8 | Byggnation av djurstallar, sid 9 | LRF:s bondekompisar, sid 10 | Äppelodling i Sörmland, sid 11 | Bannerbows, sid 14 | Kurser och rådgivning, sid 16 | LIFE IP Rich Waters, sid 18 | Ny vilt- och rovdjurs-handläggare, sid 19 | Telefonlista, sid 19 | Fem frågor till... sid 20

Nästa
nummer
kommer ut i
december

Vattensituationen i länet

Med tusentals sjöar, normalt mycket regn och snö under höst och vintermånaderna så har tillgången till vatten i Sverige länge setts som en självklarhet. Vattenbrist och torka har framförallt drabbat länder på sydligare breddgrader. Men under de senaste åren har rapporter om kritiska vattennivåer även nått oss.

Text: Anna Forslund, anna.forslund@lansstyrelsen.se | Foto: Mostphotos

Under de senaste åren har även Sverige drabbats av vattenbrist

Stora delar av Södermanland har under sommaren 2017 haft lite vatten. Sjöar och vattendrag samt grundvattenmagasin har visat på rekordlåga nivåer. Inte sen 90-talet har vi haft så här lite vatten. Tillgången på rent vatten är en av de mest fundamentala resurserna och absolut nödvändigt för lantbruket. Sinande brunnar kan vara förödande för både lantbrukare med djurbesättning samt växtodling.

Södermanlands län sticker ut

Stora delar av landet, och där framförallt östra Sverige (från Blekinge till Väster-norrlands län) och de inre delarna av Götaland är drabbat. Södermanlands län

sticker ut med mycket lite nederbörd under de senaste åren, framförallt under höst och vintermånaderna vilket har lett till en liten påfyllnad av grundvattenmagasin. Under sommarmånaderna är avdunstningen hög och det behövs betydande regnmängder för att det ska bli någon synlig förändring i vattennivåerna. Fortfarande under slutet av augusti månad visar SGU:s (Statens Geologiska Undersökningar) mätningar att både små och stora grundvattenmagasin har låga nivåer.

Konsekvenserna av vattenbristen kan vara svåra att överblicka

Vattentillgången kan variera lokalt och det kan vara svårt att förutspå exakt vilka brunnar som kommer att sina. Stora djur-

Håll dig uppdaterad om vattensituationen

Under sommaren har myndigheter samordnat och ökat informationen om vattensituationen. På krisinformation.se finns uppdaterad information samt länkar till information hos berörda myndigheter.

www.lansstyrelsen.se/sodermanland/sv/miljo-och-klimat/vatten-och-vatten-anvandning/pages/vattensituationen-i-lansstyrelsen-net.aspx/

besättningar och odlingar som kräver mycket bevattning är mer sårbara. Det mest effektiva sättet att minska sin sårbarhet för torkan är att så mycket som möjligt minska vattenanvändningen. Det svenska lantbruket har under de senaste åren blivit bra på att utnyttja vattnet på ett effektivt sätt. Därför har många lantbrukare visat sig vara väl rustade för att möta årets torka.

Är bristen på vatten något som vi i Sverige kommer att behöva vänja oss vid med en pågående klimatförändring?

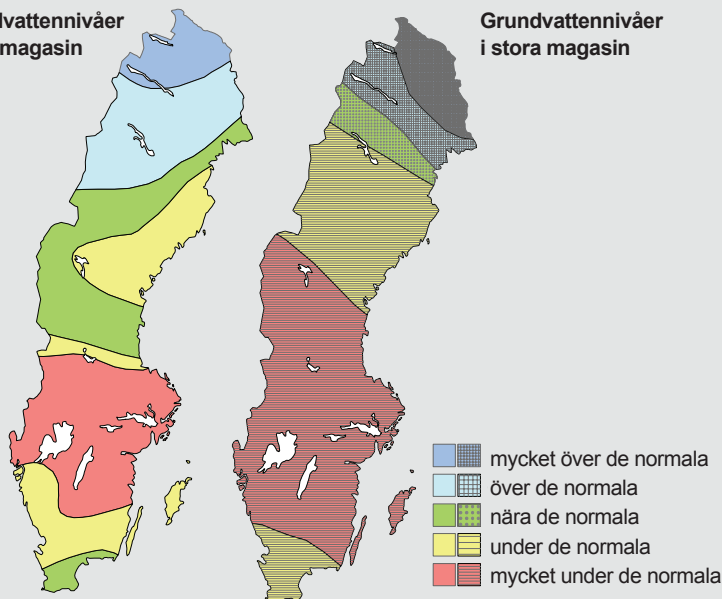
Klimatförändringar

Är bristen på vatten något som vi i Sverige kommer att behöva vänja oss vid med en pågående klimatförändring? Om vi tittar tillbaka har Sverige med ungefär 30 års cykler haft liknande torrperioder. Effekterna av klimatförändringen i Sverige kan komma att innefatta både ökad nederbörd, mer extrema skyfall och ett varmare klimat. En ökning av temperaturer och mer extrema skyfall under framförallt sommarmånaderna kan leda till ökad avdunstning. Vattenbrist kan bli en följd effekt men även perioder med översvämningar.

Grundvattennivåns avvikelse i augusti 2017

Grundvattennivåer i små magasin

Grundvattennivåer i stora magasin

JAKT EFTER ÄLG OCH KRONHJORT

Jaktsäsongen efter kronhjort, på hind och kalv, har redan startat och i skrivandets stund pågår kronhjortens brunst för fullt.

Text: Johan Varenius, johan.varenius@lansstyrelsen.se | Foto: Torleif Nilsson

Kronhjortarnas bröl hör av allt fler sörm-länningar då arten ser ut att sakta sprida sig och etablera sig i nya områden. Södermanland är det län som faller flest kronhjortar i landet. Förra året fälldes 1 790 stycken och enligt de skötselplaner som länsstyrelsen fastställt tillsammans med skötselområdena och älgförvaltningsgrupperna så förväntar den avskjutningen att hålla i sig och kanske rent av öka en aning. Älgjakten startar sedan vanligt den andra måndagen i oktober och pågår i licens- och skötselområden fram till den sista februari.

Målsättningen med förvaltningen av älg och kronhjort är att uppnå balans mellan stammarnas kvalitet, storlek, den naturliga fodertillgången och eventuell skadebild i jord- och skogsbruket. Det gäller även att ta hänsyn till andra förekommande klövviltsarter när man planerar för hur många älgar och kronhjortar som markerna kan bära. Finns det en stor stam av dovhjort i området så bör detta tas med i beräkningarna.

Med de klövviltsstammar som länet har, med både flera olika arter och lokalt höga tätheter, är det viktigt att se helheten

i förvaltningen av klövvilt. Hur dessa arter påverkar varandra, landskapet och jord- och skogsbruket. Behovet av en planerad klövviltsförvaltning har sällan varit så stort som nu. Inventeringar av viltstammarna och dess påverkan i sin levnadsmiljö bidrar till viktig information som kan ligga till grund för hur många och vilka djur som ska fallas. Länet har ett varierat landskap som erbjuder olika förutsättningar för viltet. Det är därför den lokalt anpassade förvaltningen som är grundläggande för att detta ska lyckas. Samverkan och dialog mellan alla berörda intressen kan bidra till en långsiktig klövviltsförvaltning där alla kan känna glädje med viltets närvaro i markerna.

Länsstyrelsen och Viltförvaltningsdelegationen utarbetar just nu en förvaltningsplan för klövvilt med fokus på flerarts- och samförvaltning. Den beräknas att vara klar i slutet av året. Planen kommer att belysa behovet av större samverkan inom klövviltsförvaltningen. Vi kommer att skriva mer om den i nästa nummer av Aktiv Landsbygd.

ÄLG

Jakttider säsongen 2017/18

Älgskötselområden	9 okt – 28 feb
Licensområde	9 okt – 28 feb
Oregistrerad mark	9 okt – 13 okt

Tillåten avskjutning

Älgskötselområde: Avskjutningens omfattning regleras via områdets skötselplan.

Licensområde: Enligt särskilt meddelad licens för området.

Oregistrerad mark: Obegränsat antal årskalvar.

Fällavgift för jaktåret 2017/18:

Vuxen älg: 1 000 kronor

Kalv: 200 kronor

Älgförvaltningsområden

Sedan 2012 har den svenska älgjakten administrerats och förvaltats i ett nytt älgförvaltningssystem. Den största skillnaden är att det då bildades älgförvaltningsområden som har ett övergripande förvaltningsansvar för älgjakten.

I vårt län inrättades det nio stycken älgförvaltningsområden. I dessa områden kan älgjakt bedrivas inom tre olika former av jaktområden. Den vanligaste i länet är älgskötselområden. Det är en frivillig sammanslutning av flera fastigheter till ett större markområde. Området har gemensamma avskjutningsregler och egen tilldelning. Älgjakt kan även bedrivas i licensområden som oftast är mindre och består av en fastighet. På oregistrerad mark får det endast skjutras älgkalv under några dagar i älgjaktens inledning.

KRONHJORT JAKTÅRET 2017/18

Älgobs och anmälda jaktresultat – värdefull information

Länsstyrelsen uppmanar jägare att samla in älgobs under älgjaktens första 30 dagar den kommande jaktsäsongen. Älgobsen speglar förändringar i täthet, könkvot och kalvproduktion. Detta är värdefull information vid fastställandet av skötselplaner.

Rapportera älgobs på: www.algdata.se

Anmäla jaktresultat

Att anmäla jaktresultatet är obligatoriskt. Fälld älg ska senast två veckor efter att den har fällts rapporteras digitalt. Under jakttidens gång kan rapportering ske på www.algdata.se vilket är länsstyrelsens egna inrapporteringssystem. När jakten är avslutad ska jakten slutrapporteras i www.algdata.se senast den 14 mars 2018. Har jaktområdet då fällt någon eller några älgar kommer det genereras en faktura i älgdata där fällavgifterna för säsongen skall betalas in.

För mer information gällande jakt efter älg och kronhjort, besök länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/sodermanland

KRONHJORT

Jakttider säsongen 2017/18

Kronhjortsskötselområden

Hind och kalv	16 aug – 31 jan
Endast smyg/vaktjakt – hind och kalv	16 aug – 30 sep
Hjort (handjur)	12 okt – 31 jan

Oregistrerad mark

Årskalv	16 aug – 9 okt
Endast smyg/vaktjakt – årskalv	16 aug – 30 sep
Årskalv	1 jan – 31 jan

Tillåten avskjutning

Kronhjortsskötselområde: Avskjutningens omfattning regleras via områdets skötselplan. Uppsatta avskjutningsmål bör ej avvika med 10 % eller mer på de vuxna kronhjortarna eller angivet minsta antal kalvar. Det är dock tillåtet att skjuta ett fritt antal kalvar över det antal som fastställts i skötselplanen.

Oregistrerad mark: Obegränsat antal årskalvar.

Avskjutningen av kronhjort

Avskjutningen av kronhjort har kontinuerligt ökat och sedan 2011 fälls det fler kronhjortar än älgar i Södermanlands län. Förvaltningen av kronhjort i länet sker främst i kronhjortsskötselområdena som sammanfaller med älgskötselområdena. Det är även tillåtet att på oregistrerad mark skjuta kronhjortskalv under del av jaktsäsongen. Älgförvaltningsområdena i länet har tagit på sig ansvaret att granska kronhjortsskötselplanerna. Detta säkerar en förvaltning baserad på lokal kännedom om stammarnas storlek och utveckling.

Vargförekomst i Södermanland

Under vinter/vår 2017 har vargar identifierats i Sörmland. Framförallt med hjälp av spillning har länsstyrelsen kunnat säkerställa individer som rört sig i länet. Även en sändarförsedd varg från Norge har rört sig genom länet.

Text & foto: Lovisa Häggström, lovisa.haggstrom@lansstyrelsen.se

Den huvudsakliga metoden för att kunna räkna hur många vargar och lodjur som finns på ett område baseras ofta på spår/spillning/urinmarkering på snötäckt mark under vintern. Vintern 2016/2017 var en svår vinter för inventering med hjälp av spår i snö. Länsstyrelsen har däremot fått information från allmänheten om vargspillning i länet. Av denna spillning identifierades, efter DNA-analys, fem vargindivider som rört sig i länet.

Alla observationer av de stora rovdjuren är värdefulla att rapportera till länsstyrelsen för underlag för information till allmänheten och statistik för kommande politiska beslut. Information kan vara mycket värdefull till exempel för en tamdjursägare som funderar på i vilken hage djuren ska vara över natten. Informationen ligger också till grund för bidrag till förbyggande åtgärder så som rovdjursavvisande staket eller ersättning för eventuella skador.

Alla observationer av de stora rovdjuren är värdefulla att rapportera till länsstyrelsen.

Allmänhetens syn- och spårobservationer som ligger till grund för bedömning av vargförekomst kvalitetssäkras alltid av länsstyrelsens personal. Ibland kan tyvärr omständigheterna göra det omöjligt att kvalitetssäkra spåren, till exempel om det inte finns tillräckligt lång sträcka med snö

eller om ett fotografi inte är tillräckligt tydligt. Men länsstyrelsen önskar alltid att allmänheten hör av sig med alla rovdjursobservationer.

Identifierade vargar till och med augusti 2017:

- ▶ I december 2016 identifierades spillning från en tik i närheten av Bie. Det visade sig att den tiken kom från ett revir (kallat Vismen 2) på gränsen mellan Örebro- och Värmlands län. Samma individs DNA påträffades senare i februari i närheten av Abbotsnäs och sen igen i Bie i maj.
- ▶ En hane från tidigare Sjundareviret i Stockholms län, har rört sig i Södermanlands län i mars. Spillning upphittades utanför Bettna och två dagar senare norr om Nyköping. Lite senare samma månad var den vargen tillbaka i Stockholms län.
- ▶ Ytterligare en varg från reviret (Vismen 2) mellan Örebro- och Värmlands län upphittades det spillning från vid ett tillfälle. Denna spillning fanns söder om Bälgviken i slutet av mars. Spillningen visade att arten var varg men kön kunde inte fastställas.
- ▶ I april påträffades spillning från en varg utanför Abbotsnäs. Denna varg kommer ursprungligen från ett revir (Kölsta 2) som låg i Västmanland. I slutet av augusti påträffas åter spillning från denna varg som identifierats som en hane.
- ▶ En vargtik från före detta Sjundareviret lämnade spillning norr om Malmköping i mitten av augusti.
- ▶ En märkt vargtik har rört sig i Södermanland i maj. Det visade sig att Norge har märkt ett antal vargar. Märkningen skedde

bland annat i Slettåsreviret som ligger i närheten av Värmland och Dalarna, norska sidan av gränsen. En av dessa märkta vargar från Slettås är den unga tik som gått genom länet. Länsstyrelsen blev informerad när hon befann sig i Södermanland i slutet maj. Det visar sig att tiken tagit sig in över gränsen från Östergötland morgonen den 5 maj. Hon har gått ganska nära kusten och exakt en månad senare, morgonen den 5 juni, går hon över gränsen till Stockholms län.

Länsstyrelsens inventering av varg börjar 1 oktober, då påbörjar vi årets letande efter spår och spillning i hela länet.

FOTO: CONNY JOHANSSON, LÄNSSTYRELSEN

Viltkameror i inventeringsarbetet med rovdjur

Runt om i länet har länsstyrelsen den senaste månaden satt upp viltkameror för att kunna inventera lo och varg.

Dåliga snöförhållanden i Södermanland gör det svårt att räkna/inventera rovdjuren i länet. Länsstyrelsen påbörjar nu ett försök att komplettera spårsökning med viltkameror.

I första hand söker vi efter lodjursföryngringar. Skulle det komma förbi en varg framför kameran bidrar kameran även till en bättre varginventering.

Platsen för kameran lokaliseras med hjälp av erfarenhet av lodjurens tidigare vandringsstråk eller med hjälp av kunskap om djurens naturliga rörelse i miljön. Här får vi stor hjälp från lokala markkännare. Vissa kameror kommer sitta en längre tid och några kameror kommer säkert flyttas redan efter några månader.

Om någon mänsklig aktivitet upptas på bild kommer detta raderas/maskeras snarast. Endast personal vid länsstyrelsen som arbetar med rovdjursinventering får ha tillgång till inspelat material som kan innehålla mänsklig aktivitet.

Har du sett rovdjur eller spår av rovdjur?

I Skandobs är det möjligt för alla att registrera observationer av stora rovdjur i Skandinavien. Ju fler som deltar och registrera sina fynd, desto bättre och mer exakta blir resultaten av inventeringarna.

Gå in på länken www.skandobs.se

► *Vid rovdjursangrepp på tamdjur eller § 28 anmälan*

Ring Länsstyrelsens jourtelefon: Mån – sön, 08.00-22.00, 010-223 41 80

Projekt för ny användning av äldre svinstallar

Från augusti till oktober kommer Länsstyrelsen i Södermanlands län att ta fram en modell och en kostnads kalkyl för att göra om ett svinstall till en akvaponisk anläggning. En anläggning att odla växter och fisk tillsammans i samma system. Ett system som gör fiskodlingens största nackdel, avfallet, till en resurs för växtodlingen i form av näringslösning.

Det finns ett groende intresse för att starta upp akvaponiverksamhet i länet.

FOTO: RASMUS DAHLSTRÖM

Ett svinstall som stått oanvänt sedan regel­förändringen på 80-talet väntar på nytt liv.

Men det finns fortfarande en mängd obesvarade frågor. I projektet samlar länsstyrelsen in frågor från personer som börjat intressera sig för akvaponi. Svar på vanliga frågor presenteras tillsammans med en kostnads kalkyl och modell över hur man kan konvertera ett svinstall till en akvaponisk anläggning. Mycket av den information som finns i ämnet kommer från andra länder med andra förutsättningar. Projektets mål är att gå igenom vilka lagkrav och lösningar som finns här och ta reda på ungefär vad det skulle kosta att bygga in i ett sömländskt svinstall.

Resultatet presenteras på Länsstyrelsens webb och på olika träffar. I projektet arbetar förutom Länsstyrelsen i Södermanlands län även Stockholms Universitet, Sveriges Lantbruksuniversitet och ReFisk 2030.

Har du en fråga du tycker borde vara med eller vill du ta del av resultatet hör av dig till Jimmy Blom på Länsstyrelsen.

Jimmy Blom
jimmy.blom@lansstyrelsen.se

Afrikansk svinpest nu även i Rumänien

Efter Tjeckien har nu ytterligare ett europeiskt land i år drabbats av afrikansk svinpest. I dagsläget är det hittills två besättningar med tamgrisar som smittats i Rumänien, nära gränsen till Ungern och Ukraina. Sedan tidigare finns sjukdomen spridd också i Baltikum, Polen, Ukraina, Ryssland, Vitryssland, Moldavien och Kaukasus.

Text: Ann Jaconelli, ann.jaconelli@lansstyrelsen.se | Foto: Epiwebb

Utbrotten i sig förändrar i nuläget inte Statens veterinärmedicinska anstalts, SVA:s, bedömning av risk för introduktion till Sverige. SVA menar dock att ju längre tid som går, och ju fler områden och länder som är drabbade, desto högre är sannolikheten för att sjukdomen till slut ska kunna nå Sverige.

En möjlig spridningsväg till Sverige är att grisar får i sig livsmedel som innehåller fläskprodukter med levande virus i. Detta är något som personer som till exempel varit i Sotji, ett område med mycket smitta, bör tänka på när de kommer hem. De som jagar vildsvin i Polen och Litauen ska vara medvetna om att även jakttroféer kan bära med sig smitta om de inte konserverats korrekt. Det är olämpligt att ta med jakttroféer om man har grisar hemma.

Efter utlandsbesök är det viktigt att vänta minst 48 timmar, om kontakt förekommit med klövbärande djur, innan besök på gård i Sverige. Det är viktigt att tvätta kläder och göra rent skor.

Afrikansk svinpest är en virussjukdom som ger hög feber och ofta blåaktiga missfärgningar av huden. Dräktiga suggor kan kasta sina foster. Kräkningar, diarréer och blödningar från mun och ändtarm är andra symtom man kan se. Djuren dör vanligen inom 5–10 dagar. Ibland kan sjukdomen ha ett mycket snabbt förlopp och grisarna dör innan några symtom utvecklats. Det finns långsamma varianter där sjukdomen kan pågå i månader men den stam som drabbat Europa anses vara mycket virulent.

Mer information finns på SVA:s och Svenska Djurhälsövärdens webbsidor:

- www.sva.se/sv/Djurhalsa1/Epizootier/Afrikansk-svinpest1/Afrikansk-svinpest-i-Polen/
- <http://www.svdhv.org/sv/aktuellt/nyheter/e/597/afrikansk-svinpest-sprider-sig-till-europa/>

Förprövnings- möte vid ansökan

Under 2017 erbjuder Länsstyrelsen i Södermanlands län dig som lämnar in en ansökan om förprovning ett möte på länsstyrelsen för att gå igenom din ansökan.

Vid mötet deltar förprövningshandläggare, djurskyddshandläggare samt länsveterinär. Den här modellen används redan på Gotland med gott resultat.

För att mötet ska bli så konstruktivt som möjligt ska handlingarna vara kompletta med aktuella ritningar.

Hör av dig när du har fått bekräftelsebrevet på din ansökan så bokar vi en tid. Besöket brukar ta en timme. Detta är ett led i att försöka få till en smidig ansökningsprocess.

Kristina Thunström
kristina.thunstrom@lansstyrelsen.se

Byggnation av djurstallar

Vid ny-, till- eller ombyggnad av djurstall, hägn eller annat förvaringsutrymme för djur kan du behöva skicka in en ansökan om förprovning till Länsstyrelsen innan du börjar bygga.

Text: Hanna Svanbäck | Foto: Monika Pettersson

Grundläggande bestämmelser om förprovning av djurstallar finns i djurskyddslagen och djurskyddsförordningen. Djurstall och andra förvaringsutrymmen för djur som hålls för produktion av livsmedel, ull, skinn eller pälsar samt hästar får inte uppföras, byggas till eller byggas ut utan att på förhand ha godkänts ur djurskyddssynpunkt genom en så kallad förprovning.

Förprovningen är kostnadsfri

Vid förprovningen granskas bland annat mått och utrymmen, inredning, liggytor och utgödslingssystem, utfodrings- och dricksvattenanordningar, stallklimat och luftkvalitet samt brandskydd. Först när länsstyrelsen godkänt förprovningen får du börja bygga.

När byggnaden är färdig ska den besiktas innan djur får sättas in i stallet eller djurutrymmet. Vid besiktningen kontrollerar länsstyrelsen att stallet är byggt enligt förprövningsbeslutet. Om byggnadsåtgärden inte är byggd enligt beslutet kan Länsstyrelsen förelägga om att byggnaden ändras eller förbjuda att byggnaden tas i bruk.

Det kan bli dyrt om du inte förprövar

De stall som inte har förprovats innan byggnationen satts igång kan bli föremål för en efterprovning. Den som inte låtit förpröva sitt stall kan tvingas betala en särskild avgift på 12 000 kronor eller 24 000 kronor beroende på byggnationens

omfattning. Utöver den särskilda avgiften finns det risk att stallet måste byggas om innan djur får hållas där.

Ansökningshandlingar kan du ladda ner från Jordbruksverkets webbplats eller beställa från länsstyrelsen.

Ny typ av djurhållning?

Förprovning kan även behöva göras om en byggnad eller ett utrymme ska inredas eller börja användas till ett nytt djurslag eller ny typ av djurhållning eller djurkategori. Vilka åtgärder som ska förprövas framgår av Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd om förprovning, SJVFS 2012:12.

För information, kontakta:

Kristina Thunström
kristina.thunstrom@lansstyrelsen.se

LRF:s bondekompisar värnar om både djur och människa

LRF (Lantbrukarnas Riksförbund) är en organisation med många frågor på sitt bord. Ett arbete som inte syns utåt och ofta sker i det tysta är det så kallade omsorgsarbetet, där vi värnar om både djur och människa.

Maria Mehlqvist, ansvarig för omsorgsarbetet i LRF Södermanland
Foto: Privat

LRF:s omsorgsgrupp har ett brett nätverk med kunnigt folk i branschen som stöttar medlemmar som på ett eller annat sätt har det tufft. Det kan handla om tillfälliga kriser såsom ett sjukdomsutbrott i en djurbesättning eller en brand. Ibland handlar det om djurskyddsärenden, om personer som mår dåligt eller ett företag som har det kämpigt ekonomiskt. Här gör de kompetenta bondekompisarna ett stort och viktigt arbete. De kan vara en samtalspart, ett bollplank eller ett mänskligt stöd i svåra situationer.

EN AV LRF:S BONDEKOMPISAR,
STEFAN WISTRAND:

”Med våra nätverk i branschen kan vi göra en stor nytta.”

Stefan Wistrand är en av LRF:s bondekompisar i Södermanland och brinner för att hjälpa bondekollegor som på ett eller annat sätt har hamnat i knipa.

– Jag är född ”bondunge” och har hållit på med lantbruk i hela mitt liv och är lantmästare i grunden. På 1980-talet flyttade jag hem till föräldragården där jag startade upp nötköttproduktion. Nu har min son tagit över den produktionen som innebär uppfödning av renrasiga Charolais. Men jag är fortfarande involverad i lantbruket och hjälper gärna till när det behövs.

Vid sidan av lantbruket har Stefan en

yrkeskarriär bakom sig på Arbetsmiljöverket och numera jobbar han på konsultbasis åt Skogs- och Lantarbetsgivareförbundet och Säker arbetsmiljö Sverige (som båda har avtal med LRF) som arbetsmiljöutvecklare.

– Den erfarenheten ger mig en styrka i mina uppdrag som bondekompis eftersom jag kan myndighetsbiten och är van vid att läsa lag- och myndighetstexter. Andra viktiga erfarenheter som jag tar med mig från det arbetet är olycksrisker inom lantbrukaryrket. Tyvärr ser vi fortfarande många olyckor med traktorer och maskinskydd och även djurrelaterade olyckor, ofta med tjurar inblandade. Två tips som jag därför vill ge till kollegor är att alltid se till att ha fräscha maskiner och på djursidan, var medveten om riskerna med mjölkkrastjurar. Undvik om möjligt att använda tjurar i mjölkkrasbesättningar!

I uppdraget som bondekompis ser Stefan som sin främsta uppgift att vara ett stöd och bollplank till lantbrukare som har problem.

– Jag kan vara en hjälp till att hitta lösningar, säger Stefan. Med våra nätverk i branschen kan vi göra en stor nytta. Det är också viktigt att framhålla att vi som bondekompisar har tystnadsplikt och när det finns behov slussar vi vidare till professionell hjälp.

En utmaning med uppdraget, som Stefan ser det, är att ibland behöva vara den som talar om en obekväm sanning. Även om vi ska stå vid medlemmens sida och vara ett

stöd så måste vi också våga vara ärliga, det ingår i uppdraget att hjälpa.

I LRF:s omsorgsarbete ingår även att hålla kontakt med myndigheter och länsstyrelse och se till så att medlemmarna blir bemötta, och deras frågor hanterade, på ett riktigt sätt. När frågetecken kring ett ärende uppstår kan man som medlem höra av sig till omsorgsgruppen så kan de slussa vidare till rätt hjälp och även vara ett stöd när det gäller att föra en dialog med berörd myndighet.

– Det vi ofta stöter på i omsorgsarbetet är att vi inte hinner nå fram med hjälp i tid. Ofta blir vi uppmärksammade på ett problem eller en medlem som behöver hjälp i ett alldeles för sent skede. Här blir alla i organisationen viktiga! Det kan vara du som granne eller kollega som först får signaler om att någon behöver hjälp och då är det veta att det finns ett stort nätverk som är redo att hjälpa till. Ibland är den lokala kontakten tillräcklig men ibland kan man behöva bolla frågan med någon som står utanför. Slå gärna någon av oss i omsorgsgruppen en signal – vi finns till för att hjälpa! Som en klok bondekompis en gång sa ”Om du som granne eller vän märker att en bondekollega inte mår bra, hör av dig till omsorgsgruppen. Det är inte att skvallra, det är att visa omtanke!”

Kontaktuppgifter till omsorgsgrupp och bondekompisar hittar du på LRF Södermanlands webbplats: www.lrf.se/sodermanland

ÄPPELODLING I SÖRMLAND

För tre år sedan grundades Föreningen Sörmlandsäpplen som arbetar för att främja odling och förädling av frukt i Sörmland. I år har föreningens arbete "burit frukt" – i våras anlades de första två kommersiella fruktodlingarna, Larslund i Vingåker och Henningslund i Vrena.

Text & foto: Charlotte Sommarin, Föreningen Sörmlandsäpplen

ANDERS MÖLLER:

”Utan Kirsten Jensens kurs hade jag aldrig förstått att det var så här jag skulle anlägga min fruktodling.”

Mitt i skogen...

– Jag har alltid haft en dröm om en äppelodling, berättar Anders Möller, på Larslund utanför Vingåker. Men grannarna sa att det aldrig skulle gå, eftersom vi bor i ett köldhål. Så jag började odla örter istället.

Efter en kurs i fruktodling våren 2013, under ledning av Kirsten Jensen, rådgivare i Bär- och Fruktodling vid Länsstyrelsen

i Västra Götaland, blev beslutet ändå att satsa på fruktodling.

– Jag bor ju trots allt i zon 3, även om det kanske är lite bistert och på gränsen till zon 4, säger Anders. Och då är ju fruktodling långtifrån omöjligt.

Men vägen dit var lång. Då Anders köpte Larslund 2011 var marken som tillhör gården täckt av skog. Anders fick börja med

att bryta helt ny mark. Först högs skogen, därefter grävdes alla stubbar och rötter bort, sen plöjdes marken och sten plockades i flera omgångar. Därefter odlades grön gödslingsgrödor, rödklöver och gul sötväppling i två år innan träden äntligen levererades och planterades i våras.

Fruktodlingen, om knappt 0,1 hektar, består av 200 träd av sorterna Katja, Rubinola, Santana och Åkerö. Träden är planterade i fyra rader med 50 träd i varje rad och med ett avstånd om fyra meter mellan raderna. Det är en så kallad intensivodling där träden är uppboundna, spaljerade och beskåras relativt hårt för att ge frukt i sidled i raderna snarare än på höjden och på bredden. Varje rad är 50 meter lång.

– Utan Kirsten Jensens kurs hade jag aldrig förstått att det var så här jag skulle anlägga min fruktodling. Då hade det nog blivit en fruktlund eller fruktträdgård med stora kronträd, men det är ju varken ekonomiskt eller arbetsmässigt hållbart, påpekar Anders.

För att underlätta arbetet har Anders satsat på sorter som har goda lagringsegenskaper och som mognar vid olika tid. Anders, som driver företaget Archangelica. – Mathantverk från Vingåker, planerar att sälja en del av skörden som så kallad bordsfrukt direkt till butik men större delen kommer han att förädla. Vid SM i Mathantverk i våras vann Anders inte mindre än två guldmedaljer – den ena för Rabarberglogg och den andra för Hot Blue, en dessertsås av blåbär. Vi kan därmed säkert se fram emot nya spännande äppelprodukter så snart hans träd börjar ge frukt.

...och mellan sjöar

På en solig slänt mellan Hallbosjön och Yngaren strax norr om Nyköping ligger Henningslund.

När Susanne Lundgren köpte gården 2010 visste hon att både läge och jord lämpade sig utmärkt för odling, hennes mormor hade bland annat bedrivit jordgubbsodling på marken i många år. Men Susanne ville hitta på något nytt och blev nyfiken på äpplen och fruktodling i samband med att Föreningen Sörmlandsäpplen ordnade en visionsdag på temat hösten 2014. Redan en månad senare beställde Susanne sina första träd.

– Då hade jag ingen aning om hur jag skulle göra eller vad jag behövde för att åstadkomma en fruktodling, säger Susanne. Kunskap fick jag först under den kurs som föreningen ordnade med stöd av Länsstyrelsen våren 2015.

I samband med kursen fick deltagarna rådgivning på plats, på sina gårdar av kursledaren och rådgivaren Kirsten Jensen.

– Att höra henne prata om de specifika förutsättningarna här, hos mig på Henningslund, var tillsammans med kursen helt ovärderligt och nödvändigt för att jag skulle kunna genomföra detta, påpekar Susanne.

Markberedningen på Susannes jord har skötts av linderödsvin. Svinen har omsorgsfullt vänt upp och ned på all jord, ätit upp en stor del av det fleråriga ogräset och dessutom skrämt bort sork. Därefter har gårdens höns ytterligare bidragit till jordkvaliteten.

SUSANNE LUNDGREN:

”Att höra henne prata om de specifika förutsättningarna här var tillsammans med kursen, helt ovärderligt och nödvändigt för att jag skulle kunna genomföra detta.”

I maj fick Susanne den första sändningen bestående av cirka 120 träd av sorterna Discovery, Katja, Rubinola, Holsteiner Cox, Åker och Karin Schneider. Fram till 2019 kommer Susanne att plantera ytterligare träd av päron och äpplen. Tillsammans kommer odlingens cirka 500 träd omfatta en yta om ungefär 0,4 hektar.

– Genom min frukt, som jag framförallt räknar med att sälja som bordsfrukt det vill säga som “ätäpplen” till butik, vill jag bidra till vår självförsörjningsgrad, säger Susanne. Jag vill också visa att det går att bedriva kommersiell odling på liten yta.

Bra att tänka på:

- ▶ Planera odlingen i god tid, det är mycket som måste förberedas – markbearbetning, grön gödsling, viltstängsel, bevattning, uppbindning.
- ▶ För bästa pris, beställ träd via Föreningen Sörmlandsäpplen som i sin tur beställer från plantskolor i Holland och Belgien. Det tar 2,5 år från beställning till leverans. Nästa beställning sker i november 2017, leverans i maj 2020.
- ▶ Bli medlem i Föreningen Sörmlandsäpplen, avgift 100 kr/år, för kunskapsutbyte, maskinutbyte, gemensamma kanaler för distribution och försäljning med mera.

Kontakt

sormlandsapplen@gmail.com
facebook.com/sormlandsapplen/

Enorm efterfrågan på svensk frukt

Både Anders och Susanne återkommer till samma tema. Vår inhemska produktion av frukt är mycket låg, trots att vi i Sverige och i synnerhet i Mälardalen har mycket goda förutsättningar för fruktodling. Efterfrågan på svensk frukt, framförallt ekologisk frukt, är enorm. Här finns en stor marknadspotential för den odlare och/eller markägare som vill satsa långsiktigt. Under våren 2018 kommer ytterligare åtta gårdar i Sörmland att plantera fruktträd i varierande omfattning. En av dem är Roger Tiefensee, vid Ekeby i Dunker.

– Jag kommer att sätta 1 200 träd på cirka 0,6 hektar. Vi behöver fler fruktodlingar och fler odlare. I Uppland och Västmanland finns redan större odlingar om 5–10 hektar. Kan de så kan vi, eller hur? avslutar Roger.

SÅ FÅR BANNERBOWS BÅGAR FÖRETAG ATT SYNAS

Mässproduktföretaget Bannerbow startades med ett specifikt syfte; att lyfta det dammiga mässmaterialet till nya höjder. Under året lanseras flera produkter på marknaden, över hundra återförsäljare säljer bågarna och ett flertal länder står redo för export.

– Expo-produkter har länge varit platta och fyrkantiga, Bannerbow är revolutionerande, säger Kenny Thorén, vd och delägare på Bannerbow.

Text: Almi Företagspartner | Foto: Daniel Ekbladh

Uppfinnaren Ulf Meijer hade under många år en produkt i sina tankar som han gärna ville få ut på marknaden. En portabel och böjbar mässprodukt, som enkelt skulle kunna packas upp och ner och som inte liknade någon annan roll-up. Han startade företaget Bannerbow och började sälja sin produkt via en tillverkare i Litauen, något som gick bra en kort stund.

– Efter ungefär 100 sålda enheter gick tillverkaren i konkurs, vilket gjorde att hela verksamheten stannade upp. Det var då jag kom in i bilden, säger Kenny Thorén.

Kenny och Uffe träffades på Munktell Business Park 2015, Eskilstunas näringslivshub, där Kenny då satt som affärsutvecklare och rådgivare med sitt andra bolag Bizztool Consulting. Han hade under många år arbetat med att hjälpa andra entreprenörer med affärsutveckling och att lyckas med sina idéer. Uffe berättade då om Bannerbow och sin produkt och var öppen med att det inte gick så bra, de behövde Kennys hjälp. Först var Kennys roll att sälja produkten, men gick snabbt över till att få företaget på fötter.

– Jag blev otroligt nyfiken på produkten. Uffe är en fantastisk designer och uppfinnare, men det märktes snabbt att han inte hade entreprenörstänket. De hade en grym idé men inte kunskapen om hur

KENNY THORÉN, VD & DELÄGARE
PÅ BANNERBOW

”Våra tillväxtplaner är enorma. Och att våra expo-produkter skulle få en chans på Världsutställningen vore en dröm.”

man får ut en produkt på marknaden. Jag beslutade mig för att utöka mitt engagemang i företaget, men eftersom det inte fanns några enheter kvar att sälja fick vi börja om på nytt, säger Kenny.

Nystart och svensktillverkning

Kenny började med att ombilda bolaget till ett aktiebolag, från tidigare kommanditbolag, och gjorde sedan en utvärdering av hela strategin. Det var viktigt för Kenny att få hem produktionen till Sverige och att sätta en regional prägel på företaget.

Det mesta som rör verksamheten är idag outsourcat, så verksamheten kan fokusera på kundservice, sälj- och marknadsbiten.

– Vi har både producenter och logistikpartner i Eskilstuna. Bannerbow har nyligen tecknat avtal med Profilgruppen från Småland som ska producera den största delen av komponenten. Det är viktigt för oss att bidra till att skapa svensk sysselsättning och dra nytta av den kompetens som faktiskt finns här, säger Kenny.

Logistik, produktion och administration är därmed något som Kenny inte behöver

FRÅGOR OM BANNERBOW?

Kenny Thorén, Bannerbow
08-5200 5300
kenny.thoren@bannerbow.com
www.bannerbow.com

fokusera på, utan kan istället lägga all sin energi och tid på att utveckla företaget och satsa på globalisering. Idag finns Bannerbow i Sverige, Norge och Danmark. Tyskland har precis skrivit avtal och Frankrike står näst på tur. En dröm för framtiden är att också ta marknad i Dubai, då de står för Världsutställningen 2020.

– Våra tillväxtplaner är enorma. Och att våra expo-produkter skulle få en chans på Världsutställningen vore en dröm. Vi har satsat extremt hårt på det här och vi är väldigt positiva, men det ligger otroligt mycket ansträngning bakom, säger Kenny.

En bred produkt för många branscher

När Uffe skapade första produkten riktades den i första hand mot expo- och eventmarknaden, något som utvecklades

när Kenny kom in. Företaget har sedan fortsatt att produktutveckla och under året presenteras flera nyheter, där användningsområdena varierar. Förutom att användas till mässor kan de dessutom användas till event, konferenser, butiker, gallerior, arenor mm. Som shop-in-shop-lösning i matbutiker eller för att uppmärksamma en viss modell i till exempel en bilhall.

– Vi har idag flera fina referenser som Mercedes, Porsche och Ford. Men också ICA och Coop har varit väldigt intresserade. Vi såg även våra produkter på Almedalen förra året, vilket är superspännande, säger Kenny.

Till sin hjälp har Kenny och Bannerbow bland annat haft Almi Företagspartner i Sörmland och innovationsrådgivaren och affärsområdeschefen Pernilla Conley Pettersson. Framför allt har de

fått rådgivning och förstudiemedel. Förstudiemedel är en sorts stöd för innovationer, som användes för att gå igenom varumärkesstrategin, med att köpa konsulttimmar av en patentbyrå och att till viss del samla in kunddata.

– Det är extremt viktig att organisationer som Almi existerar. Jag har själv mycket erfarenhet av affärsutveckling och ser entreprenörer varje dag som har fantastiska idéer men som inte vet vad man ska göra för att kommersialisera sin idé. Folk förstår inte vilken hjälp de kan få, i varje stad finns någon form av stödprocess till företagare, säger Kenny Thorén.

Vill du veta mer om
innovationsrådgivning?
Besök <https://goo.gl/ga6M5M>

Vill du utveckla ditt landsbygdsföretag för ökad hållbarhet och miljönytta?

Vill du veta mer?

Hör av dig om du är aktiv lantbrukare och intresserad av något av dessa områden, så berättar vi mer om vad som är på gång i länet!

För ekologisk produktion samt besöksnäring:

Johan Varenius, 010-223 42 85,
johan.varenius@lansstyrelsen.se

För Greppa Näringen:

Klas Fredriksson, 010-223 43 84,
klas.fredriksson@lansstyrelsen.se

För rådgivning om natur- och kulturvärden i odlingslandskapet:

Helena Larsson, 010-223 42 65,
helena.larsson@lansstyrelsen.se

Malin Almquist, 010-223 43 66,
malin.almquist@lansstyrelsen.se

Håll även utkik i vår online-kalender på lansstyrelsens webbplats där kurser läggs ut regelbundet.

www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Driver du besöksföretag, boende, servering, gårdsbutik eller annan besöksverksamhet i Sörmland?

Passa på att inspireras och lära dig nya kompetenser under någon av höstens kurser och studiebesök inom besöksnäring på landsbygden, eller utnyttja experters kunskaper genom ett personligt rådgivningstillfälle för att utveckla din verksamhet!

Företagsbesöken är kostnadsfria, kurser kostar 500 kronor + moms att delta i, och för rådgivningar betalar du 30 % av rådgivningskostnaden.

Mer information om specifika tider och anmälan sker på lansstyrelsens webbplats i kalendern. Du kan också läsa mer om projektet "Smakrik och blomstrande besöksnäring" på vår webbplats under fliken Landsbygd och lantbruk > Rådgivning och kurser > Besöksnäring.

Önskar du privat rådgivning?

Hör av dig till Elisabeth Håkansson på Lansstyrelsen i Västmanlands län så berättar hon mer: 010-224 92 79 eller elisabeth.hakansson@lansstyrelsen.se

Höstens planerade aktiviteter:

Vecka 40: Företagsbesök – Printz Bageri i Stallarholmen

Vecka 42: Kurs – Laga enklare luncher utan svinn med Husmor Lisa, Resarö

26 oktober: Kurs – Baka härligt fikabröd, Västerås

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling: Europa investerar i landsbygdsområden

Sök LOVA för friskare hav!

Nu är det återigen dags att söka LOVA bidrag. För 2018 års medel är sista ansökningsdag 1 december 2017.

Det behövs flera insatser för att minska miljöproblemen i havet. Syftet med LOVA är att stimulera kostnadseffektiva åtgärder på lokal nivå. Kommuner, föreningar och ideella sammanslutningar kan ansöka om max 50 % finansieringsbidrag för projekt som minskar tillförseln av fosfor, kväve och miljögifter till våra sjöar, vattendrag och vidare ut i Östersjön.

Läs mer på www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Vill du veta mer om natur- och kulturvärdena på din gård?

Lansstyrelsen erbjuder i mån av tid kostnadsfri rådgivning kring natur- och kulturvärden på din gård samt kring restaurering av naturbetesmarker.

Vid intresse kontakta:

Malin Almquist, 010-223 43 66
malin.almquist@lansstyrelsen.se

Helena Larsson, 010-223 42 65
helena.larsson@lansstyrelsen.se

Driver du ekologiskt lantbruk eller är intresserad av att ställa om?

Då kan du få kompetent hjälp av våra rådgivare inom ekologisk odling och djurhållning.

Rådgivning erbjuds för tillfället till produktionsinriktningarna:

- Växtodling
- Mjolk
- Nöt
- Lamm
- Potatis och frilandsgronsaker
- Ägg och fjäderfå

Hör av dig till oss för en kostnadsfri rådgivning med just dina frågeställningar gällande ekobruk och ekodjur.

Vi planerar i nuläget också kurstillfällen inom ekologisk produktion, så håll utkik på webben och i vår kalender för de senaste nyheterna!

Frågor?

Kontakta funktionschefen för landsbygdsutveckling Johan Varenius så berättar han mer: johan.varenius@lansstyrelsen.se eller 010-223 42 85

För intresseanmälan till rådgivning inom ekologisk potatis/gronsaker/ägg/fjäderfå

Kontakta Cecilia Norén, Länsstyrelsen i Stockholms län, 010-223 14 84. cecilia.noren@lansstyrelsen.se

Greppa Näringen

Greppa Näringen erbjuder kostnadsfri rådgivning som både du och miljön tjänar på. Du kan välja den rådgivning som passar dig bäst bland våra 41 olika rådgivningar. Vid det första startbesöket med rådgivaren tar ni tillsammans fram konkreta lösningar till nytta för både miljö, klimat och ekonomi. Besök hemsidan greppa.nu för mer information.

Du kan få kostnadsfri rådgivning som är bra för både gårdens ekonomi och miljön. För att bli medlem och för att få tillgång till all rådgivning måste du vara aktiv lantbrukare och bruka mer än 50 hektar och/eller ha mer än 25 djurenheter. I dagsläget är cirka 300 företag aktiva rådgivningsmedlemmar i Södermanlands län och tar del av den gårdsbaserade rådgivningen. Målet är att öka antalet rådgivningsmedlemmar till 325 under 2017.

Har du frågor?

Klas Fredriksson,
klas.fredriksson@lansstyrelsen.se,
010-223 43 84

Vill du bli rådgivningsmedlem hittar du anmälningsblanketten till Greppa Näringen på Länsstyrelsen Södermanlands webbplats.

Tobias Neselius, vatten- och växtodlingsrådgivare på Hushållningssällskapet visar en modell av en täckdikningsprofil under vattenveckan vid sjön Yngaren.

greppa näringen

Greppa Näringen ingår i det svenska miljöprogrammet och finansieras gemensamt av Sverige och EU. Projektet vänder sig i första hand till företag med över 50 ha åkermark skrivna anmälan.

Inom projektet kommer det att göras statliga sammankomster på kommun- och länsnivå, bl. a. för att förbättra underlaget för rådgivningen och för uppföljning av rådgivningsåtgärderna. Jordbruksverket kommer att svara på frågor om anmälan. Läs mer på www.greppa.nu

ANMÄLAN TILL GREPPA NÄRINGEN

SAM-nummer (personnummer om SAM-nr saknas):

Brukare:

Adress:

Postnummer: Postadress:

Telefon: E-postadress:

Jag är nyfiken på Greppa Näringens utbud av kostnadsfri rådgivning och vill bli kontaktad av rådgivare för att få veta mer

Jag önskar personligt läsa och ett kösenord till Greppa Näringens hemsida: vattenveckans område

Jag önskar endast rådgivning om bekämpningsmedelsanvändning inom vattenveckans område

Jag önskar endast rådgivning om energieffektivisering

Jag medger att de uppgifter om mig och mitt företag som jag lämnar i samband med anmälan och av Länsstyrelsen och rådgivningsföretagen för framställning av rådgivningsuppgifterna behandlas elektroniskt.

Datum: Ort:

Kurser i fårskötsel

Länsstyrelserna i Mälardalen kommer att erbjuda grundläggande färskurser bestående av åtta träffar och en studieresa. Innehållet för träffarna är bland annat betesplanering, lamning, smittskydd, hullbedömning och byggnader. Med dessa kurser vill vi stimulera till ökad kunskap hos fårägare och därmed främja god djurvårld hos en betydelsefull grupp av betesdjur. Mer information kommer på respektive Länsstyrelses webbplats. Du kan redan nu anmäla ditt intresse genom att kontakta en av personerna nedan.

Detta projekt har beviljats nationella medel ur Landsbygdsprogrammet 2014–2020, som finansieras gemensamt av EU och svenska staten.

Kontaktpersoner

Åsa Pettersson, Länsstyrelsen i Stockholms län
010-223 15 16
asa.pettersson@lansstyrelsen.se

Malin Nilsson, Länsstyrelsen i Södermanlands län
010-223 43 64
malin.nilsson@lansstyrelsen.se

Maria Bergman, Länsstyrelsen i Örebro
010-224 83 39
maria.t.bergman@lansstyrelsen.se

LIFE IP RICH WATERS

– Projekt för att minska mängden näringsämnen och miljögifter i hav, sjöar och vattendrag

20 DELPROJEKT I 5 TEMAN

Projektet består av ett övergripande samordningsprojekt och 20 stora delprojekt inom fem temaområden:

1. Vattenplanering
2. Övergödning från externa källor (lantbruk, avlopp, dagvatten)
3. Övergödning från intermbelastning (lagrade näringsämnen i sjöar och vikar)
4. Fria vandringsvägar (för djur och växter förbi dammar)
5. Miljögifter

Projektet Rich Waters är Sveriges första så kallade LIFE IP projekt. Det startade den 1 januari 2017 och pågår till den 30 juni 2024.

Text: Irene Karlsson Elfgrén
irene.karlsson.elfgren@lansstyrelsen.se
Foto: Jenny Rondahl

Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt och Länsstyrelsen i Västmanland håller i den övergripande projektledningen. Totalt är det 35 olika deltagande parter och Länsstyrelsen i Södermanland kommer att samarbeta med flera av dessa. De som vi kommer arbeta närmast med är Nyköpingsåarnas- och Mälarens vattenvårdsförbund.

LIFE IP Rich Waters övergripande mål är att minska mängden näringsämnen och miljögifter i hav, sjöar och vattendrag samt att förbättra fiskarnas möjlighet att nå sina lekområden. Syftet är också att effektivisera och öka takten på de åtgärder som behövs för att uppnå målen som finns i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten. Projektet är tänkt att ge upphov till konkreta åtgärder, ökad kunskap

och samverka mellan partners, samt generera idéer till fler vattenförbättrande projekt som kan finansieras med hjälp av bidrag från lokala och nationella myndigheter eller andra EU medel.

Kiladalen har valts ut som ett pilotområde för delprojektet lokalt vatten-kontor som ingår under tema 2. Ett annat delprojekt under tema 2 handlar om metodutveckling för gårdsvisa vattenplaner, där tanken är att det ska kunna bli en modul i Greppa Näringen. Är man intresserad av att veta mer eller vara med som försöksgård så hör av er till oss!

Mer allmän information finns hos Vattenmyndigheten:

www.vattenmyndigheterna.se/Sv/vattendistrikt-sverige-norra-ostersjon/projekt/

LIFE IP-projekt

LIFE IP-projekt står för L'instrument Financier pour L'environnement Integrated Project och är en serie större projekt som EU lanserat för att få bättre fart och kontinuitet för att förbättra våra vatten.

Rich Waters

Projektets budget är 29 miljoner euro. EU står för drygt 11 miljoner euro. Havs- och vattenmyndigheten medfinansierar med 5 miljoner euro och de medverkande övriga parterna medfinansierar med knappt 13 miljoner euro.

Projektets 35 deltagare representerar ett flertal organisationer och roller på nationell, regional, kommunal och lokal nivå. Totalt handlar det om tio länsstyrelser, 13 kommuner, två nationella myndigheter, åtta företag och kommunala bolag, en intresseförening, en stiftelse, fyra vattenvårdsförbund samt två universitet och forskningsinstitut.

Vill du veta mer om projektet är du välkommen att höra av dig till länsstyrelsen.

FOTO: PRIVAT

Ny vilt-handläggare

Lovisa Häggström är ny vilthandläggare på länsstyrelsen. Lovisa har tidigare arbetat i den privata sektorn med bland annat förvaltning av vilda djur i hägn och som chef på djurpark. Lovisa kommer att jobba med frågor som rör vilt- och rovdjursförvaltning. Bland annat övergripande jaktfrågor, till exempel beslut om skydds jakt, jakttider och granskning av älg och kronhjortsförvaltning samt förebyggande arbete med att minska viltskadorna inom jord- och skogsbruk.

VILL DU LÄSA DIGITALT?

Vill du hellre läsa Aktiv Landsbygd digitalt? Anmäl din e-postadress till vår brevlåda aktivlandsbygd.sodermanland@lansstyrelsen.se. Ange också din vanliga postadress så att vi kan ta bort ditt namn från pappersutskicket av tidningen.

KONTAKTUPPGIFTER/ Länsstyrelsen Södermanlands län

Länsstyrelsens växel	010-223 40 00
Jordbrukarstöd/SAM Internet	0771-67 00 00
Djurskydd jourtelefon	010-223 41 50
Rovdjur jourtelefon	010-223 41 80
Rovdjursobservationer	www.skandobs.se

**Landsbyggsdirektör,
chef för Landsbyggsenheten**
Lundberg Ulrika

Fiske och vattenbruk
Blom Jimmy

Jakt och viltförvaltning
Häggström Lovisa
Linusson Josefin
Varenius Johan
Åkerberg Jonas

Jordbrukarstöd
Adobati Adam
Alanko Susanna
Almquist Malin
Erdtman Johansson Christina
Larsson Helena
Servin Janni
Steen Petter
Tärning Martin

Landsbyggsutveckling
Fredriksson Klas
Lund Tove
Petersson Jan
Petersson Monika
Söderlund Helena

Veterinära funktionen
Jaconelli Ann, länsveterinär
Larsson Marie, länsveterinär
Estensson AnnaMaria

Förprovning av djurstallar
Nilsson Malin
Thunström Kristina

Djurskydd
Berg Fredrik
Eklund Jennie
Holmström Kristina
Segeström Ulrike
Ängelhult Monica

Våra e-postadresser: fornamn.efternamn@lansstyrelsen.se
(Undantag från principen kan förekomma eftersom den är gemensam för hela landet.)

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Stora Torget 13, 611 86 Nyköping
Tel 010-223 40 00 · Fax 0155-26 71 25
E-post sodermanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/sodermanland

Asikter är som spikar.
Lätta att slå i,
svårare att dra ut.

B

*...Cilla Krantz som är projektledare
för nystartade Agro Sörmland.*

FOTO: KAROLINA ANDERSSON

Vad är Agro Sörmland och vilket är ert huvudsakliga syfte?

– Agro Sörmland är en nystartad, neutral mötes- och utvecklingsarena. Vi riktar oss till aktörer verksamma inom de gröna/biobaserade näringarna, och vårt fokus är primärproduktion. En viktig del i verksamheten är att stimulera och driva projekt som skapar förutsättningar för tillväxt, innovation och entreprenörskap. Syftet är att genom inspiration och kunskap bidra till bland annat ökad produktion och tillväxt, ökad innovationstakt och stärkt konkurrenskraft.

Agro Sörmland drivs av AgroÖst ideell förening. AgroÖst var initiativtagare och också projektägare vid uppbyggnaden av Vreta kluster i Östergötland, en framgångsrik utvecklingsarena som är en av våra viktigaste samarbetspartners. Agro Sörmland stöds av både offentliga och privata aktörer samt organisationer med intresse för gröna/biobaserade näringar.

Vilka är de viktigaste frågorna och uppgifterna för er?

– Agro Sörmland agerar samordnare och mäklare. Vi utgår från de frågor och

utmaningar som näringen själv lyfter fram. Det nyligen tillsatta branschrådet med aktiva lantbrukare blir på så sätt basen i verksamheten. Vår uppgift är att ta tag i de angelägna frågorna, koppla ihop med andra aktörer och entreprenörer för inspiration, kunskap, kreativitet och nya perspektiv. Det kan handla om att arbeta branschöverskridande, både inom den egna näringen, men också med andra branscher, till exempel teknikbranschen. Omvärldsbevakning, bland annat gällande aktuell forskning, är en viktig del som vi kan bidra med.

Vad ser ni som de största utmaningarna för sörmländskt lantbruk idag?

– Att hänga med i utvecklingen och vara öppen för förändringar. Det går fort nu, inte minst inom teknikutvecklingen med digitalisering, automation, big data med mera. Därtill klimatförändringar som kräver anpassning av jordbruket. Vi har mycket goda förutsättningar för ett aktivt lantbruk i Sörmland, och det måste vi också kunna kommunicera så att beslutsfattare och inte minst ungdomar

inför sitt yrkesval förstår vilken fantastisk näring det är med många spännande utvecklingsmöjligheter.

Hur ser ni på lantbrukets roll i landsbygdsutvecklingen?

– Lantbruket spelar en stor roll i landsbygdsutvecklingen. Vi talar idag om ökad självförsörjningsgrad och närproducerade produkter. GAP-analysen som Länsstyrelsen nyligen genomfört visar att det råder stor brist på vissa grödor. Det finns helt klart en utvecklingspotential och möjlighet till tillväxt och arbetstillfällen. Lantbruket är dessutom viktigt för att hålla markerna öppna och bidrar till biologisk mångfald.

Vilket är ditt bästa sommarminne från sommaren 2017?

– Svårt att välja, men det är nog kräftfisket tidigt på morgonen när sjön ligger blank, och det uppskattade slätkalaset med egenfångade kräftor.

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Stora Torget 13, 611 86 Nyköping
Tel 010-223 40 00 · Fax 0155-26 71 25
E-post sodermanland@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/sodermanland